

De tre sidstnævnte faktorer skulle tjene til at give analysen en mere »dynamisk« karakter.

De varige forbrugsgoder rejser på grund af deres manglende delelhed et særligt problem, som måske kunne angribes ved at indføre disse goders aldersfordeling som en særlig faktor.

Forf. har på grundlag af de foreliggende oplysninger ikke haft nogen mulighed for at inddrage disse faktorer i undersøgelsen, men strejfer selv flere gange ønskværdigheden af at inddrage især faktor nr. 10 og at tage de varige forbrugsgoder op til særskilt behandling. Forf. har ligeledes måttet bruge totaludgiften i stedet for indkomsten som bestemmende variabel. Det ville være ønskeligt i fremtidige undersøgelser at have begge disse størrelser til disposition. Endvidere savner man en dyberegående undersøgelse af begrebet »disponibel indkomst« med hensyn til udgiften til de forskellige varegrupper, idet man kunne tænke sig, at indkomsten minus visse »faste udgifter« var den bedste bestemmende variabel for et stort antal varegrupper. Endelig savnes en undersøgelse af korrelationen mellem udgifterne til forskellige varer.

I Allen og Bowley's bog fandtes en undersøgelse af variationen omkring regressionslinierne; en lignende undersøgelse er desværre ikke givet her.

Bogen er næsten fri for trykfejl og fejl i formlerne. På side 53 findes dog en meningsforstyrende fejl, idet summationen i (5.14) skal gå fra 2 til n i stedet for fra 1 til n , i (5.15) mangler på højre side en faktor 2 i det midterste led, og resultatet (5.16) skal derfor være $1 - d/2$.

Bogen kan anbefales på det bedste både til læsere, der fortrinsvis er interesseret i økonomisk-statistisk teori, og til læsere, der først og fremmest interesserer sig for de resultater, analysen har givet.

A. Hald.*

* Dr. phil., professor ved Københavns Universitet.

R. J. P. van Glinstra Bleeker: Guided Money, A New Monetary Instrument. North-Holland Publishing Company, Amsterdam 1956, 173 sider.

»Guided Money« må nærmest oversættes som retningsbestemte penge, selv om det skal indrømmes, at dette er en meget klun-

tet betegnelse. Meningen er, at man tænker sig udstedt pengesedler eller banktilgodehavender, som tildeles bestemte grupper af befolkningen (fx. afgrænset efter indtægt), og som kun kan anvendes til køb af ganske bestemte varer.

Det lyder umiddelbart som en ide, der må henregnes under de økonomiske patentmedicinere, men det er næppe helt berettiget. I praksis har systemet været afprøvet i form af den amerikanske »Food Stamp Plan« i 1939-40, og dr. van Glinstra Bleekers bog er en ganske sober og klar analyse af en række af de økonomiske og administrative problemer, som er forbundet med sådanne systemer.

Anvendelsesområderne for »guided money« skulle være de tilfælde af partiel uligevægt (på grund af tilfældige eller strukturelle forhold og udviklingstendenser), som giver sig udtryk i afsætningsvanskeligheder, ledig kapacitet og arbejdsløshed på visse specielle områder, således at der inden for disse findes meget lave »social costs«. Ved hjælp af »guided money«, som kun er gyldige til produkter, som fremstilles inden for de ramte erhverv, kan man opnå at forøge fx. ubemidlede befolkningsgruppers forbrug af disse produkter, samtidig med at de samfundsmæssige omkostninger skulle være meget lave.

Over for dette synspunkt kan man naturligvis indvende, at man derved forhindrer produktionsfaktorernes overførsel til anden anvendelse, og altså hindrer den tilpasningsproces, som bør finde sted. Dette er imidlertid ikke en indvending mod »guided money« som sådan, men mod enhver form for beskyttelse af en enkelt industri eller branche i en sådan situation. Og i det omfang, man faktisk vil gennemføre en sådan beskyttelse – berettiget eller uberettiget ud fra effektivitets- og velfærdssynspunkter – bliver spørgsmålet, om det mest hensigtsmæssigt kan ske med »guided money« eller på anden måde.

Som eksempler på anvendelsesmuligheder nævner forfatteren bl.a. anvendelsen af overskudslagre af landbrugsprodukter, midlertidig hjælp til industrier i tilbagegang (tørv og brunkul), udlandshjælp og repa-

De tre sidstnævnte faktorer skulle tjene til at give analysen en mere »dynamisk« karakter.

De varige forbrugsgoder rejser på grund af deres manglende delelhed et særligt problem, som måske kunne angribes ved at indføre disse goders aldersfordeling som en særlig faktor.

Forf. har på grundlag af de foreliggende oplysninger ikke haft nogen mulighed for at inddrage disse faktorer i undersøgelsen, men strejfer selv flere gange ønskværdigheden af at inddrage især faktor nr. 10 og at tage de varige forbrugsgoder op til særskilt behandling. Forf. har ligeledes måttet bruge totaludgiften i stedet for indkomsten som bestemmende variabel. Det ville være ønskeligt i fremtidige undersøgelser at have begge disse størrelser til disposition. Endvidere savner man en dyberegående undersøgelse af begrebet »disponibel indkomst« med hensyn til udgiften til de forskellige varegrupper, idet man kunne tænke sig, at indkomsten minus visse »faste udgifter« var den bedste bestemmende variabel for et stort antal varegrupper. Endelig savnes en undersøgelse af korrelationen mellem udgifterne til forskellige varer.

I Allen og Bowley's bog fandtes en undersøgelse af variationen omkring regressionslinierne; en lignende undersøgelse er desværre ikke givet her.

Bogen er næsten fri for trykfejl og fejl i formlerne. På side 53 findes dog en meningsforstyrende fejl, idet summationen i (5.14) skal gå fra 2 til n i stedet for fra 1 til n , i (5.15) mangler på højre side en faktor 2 i det midterste led, og resultatet (5.16) skal derfor være $1 - d/2$.

Bogen kan anbefales på det bedste både til læsere, der fortrinsvis er interesseret i økonomisk-statistisk teori, og til læsere, der først og fremmest interesserer sig for de resultater, analysen har givet.

A. Hald.*

* Dr. phil., professor ved Københavns Universitet.

R. J. P. van Glinstra Bleeker: Guided Money, A New Monetary Instrument. North-Holland Publishing Company, Amsterdam 1956, 173 sider.

»Guided Money« må nærmest oversættes som retningsbestemte penge, selv om det skal indrømmes, at dette er en meget klun-

tet betegnelse. Meningen er, at man tænker sig udstedt pengesedler eller banktilgodehavender, som tildeles bestemte grupper af befolkningen (fx. afgrænset efter indtægt), og som kun kan anvendes til køb af ganske bestemte varer.

Det lyder umiddelbart som en ide, der må henregnes under de økonomiske patentmedicin, men det er næppe helt berettiget. I praksis har systemet været afprøvet i form af den amerikanske »Food Stamp Plan« i 1939-40, og dr. van Glinstra Bleekers bog er en ganske sober og klar analyse af en række af de økonomiske og administrative problemer, som er forbundet med sådanne systemer.

Anvendelsesområderne for »guided money« skulle være de tilfælde af partiel uligevægt (på grund af tilfældige eller strukturelle forhold og udviklingstendenser), som giver sig udtryk i afsætningsvanskeligheder, ledig kapacitet og arbejdsløshed på visse specielle områder, således at der inden for disse findes meget lave »social costs«. Ved hjælp af »guided money«, som kun er gyldige til produkter, som fremstilles inden for de ramte erhverv, kan man opnå at forøge fx. ubemidlede befolkningsgruppers forbrug af disse produkter, samtidig med at de samfundsmæssige omkostninger skulle være meget lave.

Over for dette synspunkt kan man naturligvis indvende, at man derved forhindrer produktionsfaktorernes overførsel til anden anvendelse, og altså hindrer den tilpasningsproces, som bør finde sted. Dette er imidlertid ikke en indvending mod »guided money« som sådan, men mod enhver form for beskyttelse af en enkelt industri eller branche i en sådan situation. Og i det omfang, man faktisk vil gennemføre en sådan beskyttelse – berettiget eller uberettiget ud fra effektivitets- og velfærdssynspunkter – bliver spørgsmålet, om det mest hensigtsmæssigt kan ske med »guided money« eller på anden måde.

Som eksempler på anvendelsesmuligheder nævner forfatteren bl.a. anvendelsen af overskudslagre af landbrugsprodukter, midlertidig hjælp til industrier i tilbagegang (tørv og brunkul), udlandshjælp og repa-

rationsbetalinger samt hjælp til underudviklede områder.

Den konklusion, som fremgår af bogens to første dele, er, at der *kan* tænkes situationer, hvor et sådant system kan være at foretrække frem for alternative former for tilskud og detailreguleringer, men at man i de enkelte tilfælde må afveje fordele og ulemper omhyggeligt mod hinanden. Endvidere fremhæves, at der netop ikke er tale om et vidunder-system, som kan løse alle mulige problemer, men en metode som på begrænsede områder og under specielle forudsætninger kan være anvendelig.

Bogens sidste del munder ud i en kraftig anbefaling af et nyt system til hjælp for underudviklede områder, hvis væsentligste indhold er store beløb af »guided money« til turist- og studierejser til disse underudviklede områder. Forfatteren er dog klar over, at et sådant systems direkte fordele måske er beskedne, fordi en ret ringe del af de bevilgede midler kommer de underudviklede områder til gode, ligesom det fremhæves, at det skal være en permanent ordning, for at de pågældende underudviklede lande kan opbygge en turistindustri på dette grundlag. For forfatteren er det væsentlige imidlertid de indirekte virkninger, hvorved et stadigt stigende antal indflydesrige personer eller vordende sådanne »could be won for the cause of the underdeveloped countries« (!)

Alt i alt kan man nok regne med (og håbe på), at anvendelsen af »guided money« bliver en sjælden foreteelse, dels på grund af de administrative vanskeligheder og omkostninger, dels fordi systemet strider imod princippet om det frie forbrugsvalg.

*John Vibe-Pedersen.**

* Lektor ved Aarhus Universitet.

J.R. Hicks: A Revision of Demand Theory, Oxford University Press 1956, Pris 18 s. VII + 196 sider.

Den efterspørgselsteori, som behandles i denne bog, er den aprioriske teori, som ud fra få og enkle aksiomer søger at opbygge en statisk teori om forbrugernes efterspørgsel. Denne form for teori må formentlig

udelukkende bedømmes ud fra sin evne til at give frugtbare hypoteser for empirisk forskning, og ud fra dette kriterium er det utvivlsomt berettiget, at bogen fra flere sider har fået en noget kritisk modtagelse.¹

Det er imidlertid værd at fremhæve, at selv om det nye som bogen giver på de mere centrale områder, måske ikke er alt for værdifuldt, indeholder den mange ting af betydelig didaktisk værdi. Bogen er et meget vellykket forsøg på at fremstille den aprioriske efterspørgselsteori uden anvendelse af nogen videregående matematisk teknik. Ud over enkle diagrammer anvendes næsten kun enkle produktsum-formler, og selv om den i hovedsagen verbale udledning af en række velkendte resultater vil forekomme matematisk orienterede økonomer temmelig besværlig, må man nok indrømme forfatteren, at han derved opnår at give et klarere indtryk af disse resultaters økonomiske betydning og rækkevidde.

De indledende kapitler er en fremstilling af den moderne valghandlingsteori eller præferenceteori med hjælp af det nyeste analytiske apparat, klassifikations-logikken (»the logic of order«) med »stærk« og »svag« klassifikation og anvendelsen af denne logik på efterspørgselen efter goder (»stærk« klassifikation, såfremt forbrugeren altid kan sige, hvilken af de to godekombinationer han foretrækker, »svag« klassifikation, såfremt indifferens mellem to godekombinationer kan forekomme).

Hicks foretrækker at vælge den »svage« klassifikation som udgangspunkt, og forudsætter altså, at indifferens kan forekomme. Det må forekomme en fordel, at denne mindst restriktive forudsætning er behandlet, og diskussionen af de yderligere forudsætninger, som dette udgangspunkt nødvendiggør, er meget klar og instruktiv.

Det resultat, som kommer ud af hele diskussionen, er imidlertid kun det velkendte, at man kan opdele virkningen af en prisændring i en indkomsteffekt og en substitutionseffekt, og at substitutionseffekten altid må gå i retning af større efterspurgt

1. Sefx. Kelvin Lancaster: *Revising Demand Theory*, *Economica* Nov. 1957 og C. F. Carter: *Demand Theory Revised*, *Oxford Economic Papers*, Oct. 1957.